

הכתבס הלבוע

כ"ז כסלו ה'תשע"ח 15.12.17

מגזין מס' 457

ערב שבת חנוכה/ פרשת מקץ/ מברכים חודש טבת
קשר- שבועי מאת הרב יאיר קלב

קליפת יוון – בימים ההם (ובזמן הזה)

מלחמת היוונים היתה "להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך" וכמאמר (בראשית רבה פרשה ט"ז) "כתבו כו' שאין לכם חלק באלוקי ישראל". כל המלחמה היתה נגד אלוקות: שילמדו תורה, שיקיימו מצוות המשפטים והעדות, רק שלא להזכיר שהיא תורת ה' ושהמצוות הם חוקי רצונו ית'; שלא להזכיר בתורה ובמצוות ענין האלוקות.

(על פי 'היום-יום' ב' טבת)

התבוננות בדרך אפשר בטמון בפתגם ובאמרה החסידיים

אלו שיש להן קשר נסיבתי לדרכי הטבע וחילופי עונות השנה: פסח – שקשור וחל תמיד בתקופת האביב, שבועות – בתקופת הקציר, סוכות – בתקופת האסיף, וכדומה), רק שלא להזכיר שהיא תורת ה' – בבקשם להשכיח מישראל את נותן התורה, אסרו היוונים לייחס לתורה קדושה שלמעלה מבינת אנוש ושהמצוות הם חוקי רצונו יתברך – הס מלהזכיר כי המצוות כולן, גם אלה שבסוג 'המשפטים' ו'העדות', הן בבחינת 'חוקים' שלמעלה מטעם ודעת. וכפירוש רש"י "חוקה חקקתי, גזירה גזרתי, ואין לך רשות להרהר אחרי" – מה שבעיקר הפריע ליוונים והעלה במיוחד את חמתם, הוא ביטול רצון האדם מפני הרצון העליון. נאמנות היהודים ללימוד התורה בקבלת עול והתמסרותם לקיום מצוותיה בציות שלמעלה מטעם ודעת, נתפס בעיני אנשי התרבות ההלנסטית ה"נאורה" כענין פרימיטיבי וחשוך שאבד עליו הכלח).

עם ככל העמים

כללו של דבר, מלחמת היוונים בימים ההם היתה מלחמה רוחנית שמטרתה ביטול הנקודה היהודית שענינה "עם לבדד ישכון ובגויים לא יתחשב". כל מגמתם היתה ל"רומם" את עם ישראל מבידודו ולהפכו לעם ככל העמים, על כן גזרו על היהודים שלא להזכיר בתורה ובמצוות ענין האלוקות.

מלחמת אנשי הישות בעובדי ה'

מלחמת היוונים היתה מלחמה רוחנית שמטרתה "להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך". שונאי ישראל בימים ההם שאפו לנתק את עם ישראל מה' אלוקיו. לשם השגת מטרתם גזרו על היהודים כי עליהם לשלול במו פיהם את נקודתם היהודית הפנימית – להפנות עורף ולהתכחש להתקשרותם העצמית בעצמות ומהות הבורא. וכמאמר חז"ל (ב"ר פט"ז) אודות גזרת היוונים – "כתבו כו' – עליכם, היהודים, להצהיר בכתב) שאין לכם חלק באלוקי ישראל". בני ישראל הוכרחו באותם ימים להכריז כי אינם מאמינים בא-ל אחד בורא שמים וארץ אשר בחר בישראל מכל העמים להיות לו לעם סגולה.

להשכיח את נותן התורה והמצוות

כל המלחמה היתה נגד אלוקות: היוונים לא התנגדו שילמדו תורה, ובלבד שילמדוה ללא יראת שמים וללא קבלת עול – כחכמה אנושית גרידא שאינה יותר מעוד חכמה ככל החכמות; כמו כן התירו שיקיימו מצוות שבסוג המשפטים – אלו הן המצוות שבהיותן הבסיס לקיומה של כל חברה מתוקנת, מחייבן גם השכל האנושי ומסכים לקיימן, כגון מצות "לא תגנוב", ומצות "לא תרצח" וכדומה). ואת המצוות שבסוג העדות – אותן המצוות המתיישבות גם הן עם שכל והגיון האדם, כגון

לוח שיסורים

"לא רק קביעות בזמן אלא גם קביעות בנפש..." (אדמו"ר הזקן) - היינו שיש לקבוע עתים ללימוד התורה, ליצור 'דופק לימודי קבוע, ביום ובשעה, עד אשר יגלה האדם כי, לאמיתו של דבר, התורה היא לחם חוקו ומזון הנפש...

שימו לב לשינויים במועדי השיעורים בעקבות התוועדות חג החנוכה :

כתובת:	מקום:	תאריך:
באולם פיס של הישוב רח' משעול גנים בשעה 20:00	כפר ויתקין	מוצ"ש כ"א כסלו 9.12.17
באולם פיס של הישוב בשעה 20:00	צופים	יום א' כ"ב כסלו 10.12.17
בית הכנסת 'אהבת ישראל', חב"ד ארנונה, רח' כפר עציון 8 בשעה 20:00	ירושלים	יום ג' כ"ד כסלו 12.12.17
(ליד אילת) משפחת פריזנט רח' משעול כוכב 19 בשעה 20:00	באר אורה	יום ד' כ"ה כסלו 1.12.17
רח' הזית 83 בבית הכנסת מש' שרעבי בחצר בשעה 21:30 (השיעור יועבר באתר וביוטיוב בשידור חי)	חמד (שידור חי)	יום ה' כ"ו כסלו 14.12.17
רח' הנשיא 'מרכז המבקרים ביקב' בשעה 20:30	בנימינה	יום א' כ"ט כסלו 17.12.17

לחיות עם הזמן... (אדמו"ר הזקן) - היינו שבכל זמן וזמן מתרחשת פתיחת שער רוחני, דרכו יורדים לעולם הזה אור ושפע מיוחדים, אשר יש להכין כלים כדי לקלוט 'גשמי ברכה' אלה ולתרגמם למעשים עד אשר תואר, באופן ממשי, סביבתנו המיידית בגוון המסוים של נתינת הכח הטמונה באותו זמן.

שבת מברכים חודש טבת

בשבת שלפני ראש חודש, מודיעים בבית הכנסת ברוב עם אודות היום, השעה והרגע המדויק בו חל מולד הלבנה ובאיזה יום יחול ראש החודש. בשבת זו, פרשת 'מקץ', מכריזים: המולד יהיה ביום ב', שעה אחת בצהריים, 41 דקות ו-1 חלקים. ראש חודש טבת ביום השני וביום השלישי הבא עלינו לטובה. לאחר מכן, בעומדו עם ספר התורה בידי, מברך שליח הציבור את נוסח ברכת החודש, ומיחל עם הציבור כולו שהחודש הבא עלינו לטובה יהיה מבורך בגשמיות וברוחניות.

כתוב בפתק: על כמה יהודים פעלת שישתדלו לומר את

כל התהילים בשבת מברכים?"

מתברכים כל הימים

כידוע, מן השבת, יום המנוחה וההתעלות, מתברכים כל ימות השבוע - הן הימים שלפניה והן אלה שלאחריה. הימים שקודם השבת הינם ימי הכנה לשבת, ועל הימים שלאחריה נמשכת השראתה. אמנם בשבת זו, בה מברכים החודש, נוספת מעלה יתירה - ממנה מתברך ראש החודש (הכולל את כל ימות החודש הבאים עלינו לטובה), על מועדיו והימים המיוחדים שבו.

בשבת זו, לאחר תפילת שחרית נוהגים להתוועד, שבת אחים גם יחד, כדי להכין ולעורר עצמנו להכנס לימי החודש הבא בשמחה ובטוב לבב מתוך הוספה בעניני נר מצוה ותורה אור.

אמירת תהילים בציבור

בשבת זו, השכם בבוקר, מתקבצים בבית הכנסת לאמירת כל ספר תהילים בציבור. אחרי אמירת התהילים יאמר 'קדיש יתום' מי שהוריו אינם בין החיים. ואם יש אזכרה או אבל ('חיוב') - יאמרו קדיש אחר כל ספר, ויאמרו תחילה ה'יהי רצון' המיוחד שאחרי כל ספר וספר. אחרי כן נוהגים ללמוד מאמר חסידות שיהיה מובן לכל, ולאחר הלימוד מתפללים תפילת שחרית.

אודות אמירת תהילים בציבור בשבת מברכים אמר אדמו"ר הרי"צ: "דבר אמירת תהילים האמור, אינו שייך לאיזה נוסח... ומצד אהבת ישראל... עלינו להשתדל בכל מיני השתדלות, אשר יוקבע בכל הבתי כנסיות באיזה נוסח שיהיה".

והוסיף על כך הרבי מליובאוויטש, נשיא דורנו: "כשיבוא משיח, לא יידע שום 'קונצים' אלא ידרוש..."

להלן הימים המיוחדים שבחודש טבת, אודות חלקם נרחיב את הדיבור לכשיהיו סמוכים יותר:

ב' טבת - 'זאת חנוכה', נר שמיני של חנוכה; **ה' טבת** - 'חג הספרים'; **י' טבת** - צום עשרה בטבת; **כ"ד טבת** - יום הסתלקות אדמו"ר הזקן, מייסד חסידות חב"ד, בעל ה'תניא' ו'השולחן ערוך';

לחיות עם הזמן... (אדמו"ר הזקן) - היינו שבכל זמן זמן מתרחשת פתיחת שער רוחני, דרכו יורדים לעולם הזה אור ושפע מיוחדים, אשר יש להכין כלים כדי לקלוט 'גשמי ברכה' אלה ולתרגמם למעשים עד אשר תואר, באופן ממשי, סביבתנו המיידית בגוון המסוים של נתינת הכח הטמונה באותו זמן.

חנוכה

מהות החג

"בזמן בית המקדש השני, כששלטה מלכות יוון, נגזרו גזרות על ישראל לבטל דתם, פשטו ידיהם בממונם ובבנותיהם, נכנסו להיכל ופרצו בו פרצות, וצר להם לישראל מאוד מפניהם. עד שריחם עליהם ה' יתברך והושיעם מידם והצילם, וגברו בני חשמונאי הכהנים הגדולים על היוונים והשמידום וחזרה מלכות לישראל יתר על מאתיים שנה, עד חורבן בית שני.

כשנכנסו היוונים לבית המקדש טמאו כל השמנים שבהיכל. וכשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחום בכ"ה בכסלו, בדקו, ולא מצאו אלא פך אחד של שמן טהור, מוצנע בקרקע, וחתום בטבעתו של כהן גדול, והכירו שלא נגעו בו היוונים. ואף שבפך לא היה שמן אלא כדי להדליק נרות המערכה יום אחד, נעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים, עד שהשיגו שמן טהור. ומפני זה קבעו חכמים שבאותו הדור את שמונת הימים הללו ליום טוב, בקריאת הלל בכל יום ואמירת 'על הניסים' בתפילה ולהדליק בשמונת לילות החג נרות על פתחי הבתים להראות הנס ולגלותו.

ימים אלו נקראים חנוכה - חנו כ"ה, כלומר חנו מאויביהם בכ"ה בכסלו. טעם נוסף לשם החג הוא משום חנוכת המזבח שנעשתה בימים אלו. שכן לאחר שהיוונים שקצו את המזבח לעבודה זרה, בנו ישראל מזבח חדש וחנוהו בשמונת ימים אלו... ("על פי שבת המועדים")

החנוכה

מהדרים להדליק נרות משמן זית זך (לשם כך יש

להשתמש בחנוכה המתאימה לנרות אלה). קני החנוכה עומדים בשורה ישרה וברוח בין נר לנר, כדי שלא יראו כמדורה. מקום ה'שמש' גבוה משאר הנרות.

כדאי להדליק בחנוכה בעלת קנים ישרים הנמשכים באלכסון מהקנה המרכזי, כדי להזכיר את צורתה של המנורה בבית המקדש שקניה היו אלכסוניים.

נוהגים להניח את החנוכה על כיסא, בתוך חלל פתח החדר (במידה ומתאפשר בנקל) כמנהג רבותינו, בצד השמאלי של הפתח, מול המזוזה - כך שהאדם הנכנס לבית נמצא מוקף במצוות, מזוזה מימינו ונרות חנוכה משמאלו.

באם אין אפשרות למקם את החנוכה במקום האמור (מפאת חוסר מקום, או מחשש שמא תיפול, וכדומה), ניתן למקמה באופן אחר ובלבד שמקומה יהיה למעלה משמונים ס"מ מהקרקע, ולמטה מעשרה מטרים.

הנרות

מדליקים את הנרות בשמן זית ובפתילות. אין להשתמש בנרות חנוכה כגון לקריאה ולימוד לאורן, שכן נרות קודש הן ומותרים אנו "לראותן בלבד". מסיבה זו משתמשים בנר 'שמש' משעווה, אותו מציבים מעל שאר הנרות כדי להראות כי אינו בכלל נרות המצוה.

סדר ההדלקה

את הנר הראשון אותו מדליקים בלילה הראשון, קובעים בימין החנוכה. בלילה השני מוסיפים עוד נר לשמאלו ומדליקים תחילה את הנר החדש ולאחריו את הנר הקודם שמיימינו. וכך הלאה בלילות הבאים.

זמן ההדלקה

זמן הדלקת הנרות הוא לאחר זמן שקיעת החמה (באזור המרכז בערך 16:41). כמות השמן צריכה להספיק באופן שהנרות ידלקו לפחות 50 דקות. מי שלא הדליק בזמן, ידליק מאוחר יותר (ניתן להדליק את נרות החנוכה במשך כל הלילה); וכאשר נוכחים אנשים נוספים בזמן ההדלקה, כגון אם בני הבית ערים – אזי גם מברכים על הנרות (מכיון שהברכות על הדלקת נרות חנוכה קשורות בעניין 'פרסומי ניסא', פרסום הנס).

מיהו המדליק

הבנים מדליקים חנוכיה משל עצמם זמן מה קודם ה'בר מצוה'. אמנם בשנים האחרונות הוסיף הרבי מליובאוויטש והורה כי גם קטנים ידליקו נר חנוכה. הבנות אינן מדליקות בעצמן אלא יוצאות ידי חובתן בהדלקת אביהן. כך גם נשים נשואות יוצאות ידי חובתן בהדלקת הבעל. נשים ובנות שאין מי שידליק עבורן – מדליקות לעצמן בברכה.

הברכות שלפני ההדלקה

בכל ימי החנוכה מברכים שתי ברכות קודם הדלקת הנרות: "להדליק נר חנוכה" ו"שעשה ניסים לאבותינו". בהדלקת הנרות של הלילה הראשון מוסיפים לאחריהן גם את ברכת 'שהחיינו'. נוסח הברכות:

א. ברוך אתה א-דני אלוקינו מלך העולם אשר קידשנו במצוותיו וציוונו להדליק נר חנוכה.

ב. ברוך אתה א-דני אלוקינו מלך העולם שעשה ניסים לאבותינו בימים ההם בזמן הזה.

ג. ברוך אתה א-דני אלוקינו מלך העולם שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה.

אין להפסיק בדיבור וכדומה בין הברכות לבין ההדלקה ולכן מיד לאחר אמירת הברכות מדליקים, ללא הפסק, את הנרות. לאחר ההדלקה אומרים את נוסח "הנרות

הללו" המודפס בסידורים. יש לשהות סמוך לנרות הדולקים כחצי שעה (לבד מערב שבת קודש). בזמן זה אפשר ללמוד, לנגן ניגונים או לאכול, אך אין לעסוק ב'מלאכה'. לאחר מכן מותרת כל מלאכה (שלא כנגד הנרות). נשות ישראל לדורותיהן נהגו שלא לעשות מלאכה כל עוד דולקים הנרות. חוזרים ומדליקים נר חנוכה שכה בתוך שיעור הזמן האמור (לפחות 50 דקות).

משחק הסביבון

משחק הסביבון קשור לחג החנוכה עוד מימי המכבים. באותם ימים כאשר אסרו השליטים היוונים על היהודים את לימוד התורה ואף גזרו עונש מוות על מי שיעבור על החוק, חרפו ילדי ישראל נפשם והיו נאספים בסתר ובחשאי ללמוד תורה. כל אימת שחיילים יוונים היו מתקרבים אל האזור, היו הילדים מחביאים את ספרי הלימוד ומוציאים את סביבניהם. עד מהירה היו מתראים כאילו הם שקועים בתוך שיאו של משחק סביבונים מרגש.

ומאז ועד היום, כאשר משחקים ילדי ישראל בסביבונים ליד החנוכיה, ממילא שוהים הם במשחקם בסמוך לנרות שהן עדות למקורו הקדום של המנהג – סמל למסירות נפשם של היהודים בכל דור ודור על נאמנותם לאלוקי ישראל.

מנהג ישראל לחקוק על גבי הסביבון את האותיות: נס גדול היה פה. (ובחור"ל – נס גדול היה שם).

מתוק ומטוגן בשמן

בימי החנוכה נוהגים לאכול מאכלים מתוקים ומטוגנים בשמן, כגון סופגניות ולביבות, זכר לנס פך השמן.

שייכות נשות ישראל לנס חנוכה

מסופר אודות יהודית בת יוחנן כהן גדול מבית

המרד שהביא לבסוף למפלתם של היוונים. בשל שייכות נשות ישראל לנס ניצחון המכבים על היוונים וגירושם מן הארץ, נוהגות הן שלא לעסוק במלאכה בימי חנוכה כל עוד דולקים הנרות.

חשמונאי, שהאכילה לראש האויבים תבשיל של גבינה כדי שיצמא; אזי, השקתה אותו ביין כדי שישתכר, ולכשנרדם ערפה את ראשו. משנודע הדבר, נבהלו חייליו וברחו. מסירות נפשה של יהודית עוררה בישראל את נס

הסיפור השבועי

דמי חנוכה

ולוותר על השהייה במחיצת הצדיק בימי החנוכה. אלו היו האמיצים שנראו בדרכים המושלגות, בדרכם אל הרבי. גם אפרים פישל דבק במסורת הנסיעה השנתית אל הרבי לקראת הנר הראשון של חנוכה, ובלב נרגש יצא לברדיצ'ב.

הדלקת הנר הראשון נסתיימה. קהל החסידים היה שרוי בהתרוממות רוח מאווירת הקדושה העילאית שאפפה את הצדיק. רבי לוי יצחק נכנס לחדרו, ועד מהרה התייצב בפתחו תור ארוך של מבקשי ברכה ועצה. אפרים פישל החליט גם הוא לבקש את ברכת הרבי.

בדחילו ורחימו התייצב אל מול הקודש. בטרם פצה את פיו פנה אליו סגורם של ישראל בשאלה: "מה שלומך, אפרים פישל? ומה מצב הפרנסה?". אפרים פישל פרץ בבכי. לאחר שנרגע, שטח לפני הרבי את הנעשה, איך הפך מאדם אמיד לעני ואביון בעקבות התנכלותו של הגוי אליו.

רבי לוי יצחק שקע בשתיקה למשך כמה דקות, כשעיניו עצומות. לפתע כמו התנער ופנה אל אפרים פישל ואמר: "סור נא לבית המדרש. בעוד זמן קצר אפנה לעריכת השולחן. לאחר הסעודה היכנס אליי שנית".

תמה ומשתומם יצא אפרים פישל מחדרו של הרבי. מה צפוי הרבי לעשות בעת הסעודה? הרהר במתח. אלא שהסעודה התנהלה כדרכה, בלי שום רמז או סימן מצד

אפרים פישל ישב במשרדו בפנים נפולות. זה החודש השלישי המכירות חלשות ביותר. מפעל העורות שבבעלותו, שסיפק תוצרת איכותית לתושבי העיירה רוסלביצ'י שבאוקראינה ולסביבותיה, נעשה גירעוני, בלי סיבה נראית לעין. הלקוחות החלו להדיר את רגליהם מהמפעל.

אט אט התבררה הסיבה. ולאדק, שכנו צר העין, שתמיד קינא בהצלחתו וניסה להצר את צעדיו, פתח מפעל מתחרה בקצה השני של העיירה, הוריד את מחיר העורות לרמה שאי אפשר להתחרות בה, והוא נוטל ממנו את הלקוחות.

ואכן, נראה היה שדרך רשעים צלחה. הקונים הנאמנים של אפרים פישל התפתו למחירים הזולים שהציע ולאדק, ועברו לקנות ממנו את העורות. אפרים פישל התהלך במפעלו חסר מעש. אין הזמנות, אין ייצור, אין פרנסה.

הזמן חלף. הוא שם את מבטחו בקב"ה, והקדיש את השעות שהתפנו לו ללימוד התורה. בינתיים הגיע החורף. סערת שלגים עזה השתוללה בחוצות, וזו הבריחה את התושבים אל בתיהם המחוממים. גם הדרכים התרוקנו מנוסעים. המפעל של אפרים פישל שבת לגמרי, ומצבו הכלכלי הידרדר עד כדי עוני.

קרבו ובאו ימי החנוכה. חסידיו הנאמנים של רבי לוי יצחק מברדיצ'ב לא היו מוכנים להיכנע למזג האוויר

הרבי לענין המעסיק את אפרים פישל. כשנסתיימה

הסעודה והרבי שב לחדרו, נכנס אפרים פישל אחריו.

"אתן לך דמי חנוכה", אמר לו הצדיק. הוא נטל את קולמוסו ורשם כמה מילים על פתק קטן, קיפל אותו ונתנו בידו של אפרים פישל. "מחר, בצאתך מהעיר, פתח את הפתק וקרא את תוכנו. אך עליך להיזהר שהפתק לא יאבד לך, שכן אם חלילה יאבד – תישא אתה בתוצאות". בטרם יצא מן החדר שב הרבי על אזהרתו. אפרים פישל הנהן בהבנה, אף שבתוך תוכו לא הבין כלל את פשר הדברים.

השעות הקרובות עברו עליו בדריכות רבה. הוא לא עלה על יצועו, אלא הגה בתורה כשהפתק טמון בכף ידו. בבוקר מיהר להתפלל ולחפש עגלון שיסיע אותו אל מחוץ לעיר. סוף סוף התיישב בעגלה, ומרגע לרגע גאתה ההתרגשות שבלבו. עוד מעט יצא מן העיר ואז יפתח את הפתק...

סערת הקור העזה האטה מאוד את צעידת הסוסים, שנאבקו בקושי בשלג הגבוה וברוח שצלפה על פניהם. כשיצאו סוף סוף מן העיר, ניגש אפרים פישל לקיום מצות הרבי. הוא פתח את הפתק המקופל, ובדיוק כשניסה ליישר אותו אל מול עיניו – נתקלו גלגלי העגלה במהמורה, והיא נחבטה והיטלטלה אנה ואנה. הפתק נשמט מידו של אפרים פישל, והחל להתעופף אל

המרחבים המושלגים.

"עצור!", הזדעק אפרים פישל בקול לא לו. העגלון בלם במהירות, ואפרים פישל זינק מן העגלה אחוז תזזית והחל לרדוף אחרי הפתק. זה הוסיף להתעופף ברוח העזה ולחמוק מידי. עד מהרה מצא עצמו החסיד במרדף אחרי הפתק הסורר שנישא על כנפי הרוח. הוא רץ בנשימות טרופות, מבוסס בשלג, וכאשר חש שעוד מעט יאזלו כוחותיו, נחת הפתק על הקרקע. אפרים פישל זינק עליו ואחז בו בחוזקה.

"לוי יצחק בן שרה סאשע" – זה מה שנכתב בפתק...

שוב ושוב קרא אפרים פישל את הכתוב, ואכזבה מרה מילאה את לבו. זה הסוד? חשב בלבו. זה הפתק שאמור להציל אותי מהעוני והמחסור? בקושי אסף את כוחותיו כדי לקום מרצו ולעמוד על רגליו, כשלפתע נתקלו רגליו בחפץ קשה, והוא כמעט נפל. הביט לעבר המכשול, וגילה כי לפניו קצה של תיבה הטמונה בקרקע.

בתוך רגעים מספר היתה התיבה בידי. כשפתח אותה נרתע בתדהמה – התיבה היתה מלאה מטבעות זהב נוצצים. באותו רגע הדהדו במוחו דברי הרבי: "אתן לך דמי חנוכה".

(על-פי 'סניגורן של ישראל').

(מתוך העלון השבועי שיחת השבוע

"זאת התורה אדם" (במדבר יט', ד)

כשם שבאדם ישנם גוף ונשמה, כך גם בתורת ישראל ישנם גוף התורה (פשט הכתוב- 'נגלה') ונשמת התורה (פנימיותה, סודותיה ורזיה- 'נסתר'). במדור זה מובא פרוט נושאי הפרשה על פי 'נגלה', ובמדור שלאחריו יובא ביאורה של נקודה או של מספר נקודות מן הפרשה על פי פנימיות התורה.

נקודות עיקריות בפרשת מקץ

חלומות מוזרים ללא פשר

שנתיים חלפו מאז השתחרר שר המשקים מבית הסוהר, ויוסף עדיין כלוא, על לא עוול בכפו.

בוקר אחד, מתעורר משנתו פרעה מלך מצרים כשרוחו נפעמת. בלילה חלם חלום מוזר. בחלומו הוא עומד על שפת היאור, ומן היאור עולות שבע פרות שמנות בשר הרועות באחו. אחריהן עולות שבע פרות רזות ושדופות הבולעות את הפרות השמנות, אולם נותרות הן מצומקות כשהיו.

שוב נרדם פרעה וחולם חלום נוסף. עתה עולות בחלומו שבע שיבולים עמוסות גרעיני תבואה. אחריהן צומחות שבע שיבולים דקות ושדופות הבולעות את השיבולים המלאות וגם הפעם אין הדבר ניכר בהן כלל. פרעה מתעורר נסער ומכנס עם בוקר את שריו ויועציו לנסות לברר את פשר חלומותיו. במבוכה שמשתררת איש אינו מוצא פתרון לחלומות. לפתע נזכר שר המשקים בעבד העברי הכלוא בבית הסוהר אשר מיטיב לפתור חלומות. פרעה מצוה למהר ולהביא אליו את יוסף.

פתרון מבריק ועצות מועילות

יוסף, בן השלושים, מובא בדחיפות אל המלך, רחוק, מסופר ומלובש כראוי. הוא שומע מפי המלך את פרטי חלומותיו, ובחסידי שמים ממהר לפותרם. בפתרונו הוא מבאר: שבע הפרות שמנות הבשר ושבע השיבולים עמוסות התבואה רומזות לשבע שנות ברכה ושפע כלכלי שיבואו על מצרים. לעומתן, שבע הפרות הרזות

והשיבולים הדקות והשדופות מרמזות על שבע שנות רעב שתבאנה לאחריהן. בליעת הרזות והדקות את השמנות והמלאות מרמזת כי שנות הרעב 'בלעו' וישכחו את זכר שנות השפע והשובע שקדמו להן. ומוסיף יוסף ומסביר כי הישנות המסר האלוקי, בשני חלומות שונים, רמז הוא למיידיות התגשמות הדבר.

יוסף אינו מסתפק בפתרון החלומות וממשיך לדבר כאיש אירגון מומחה. הוא מציע למנות איש מתאים שיהיה בכחו לארגן מערך אדיר של איסוף, אחסון ושימור השפע של שנות השובע לטובת שנות הרעב.

יוסף השליט העליון

פרעה נדהם ומתמלא הערכה לנוכח פתרונו המבריק של יוסף ועצותיו המועילות. הוא מחליט כי אין מתאים מיוסף לנהל את כל ארץ מצרים וממנהו 'משנה למלך'. מעתה, מלבד תואר המלכות אותו משאיר פרעה לעצמו, יהיה יוסף השליט העליון על כל ממלכת מצרים. כאות לכך מעניק המלך ליוסף את טבעת חותם המלך, מלבישו בבגדי מלכות ומוציאו במרכבת המשנה למסע הכתרה בכל ארצו.

יוסף, שמעתה הוא המשנה למלך, נושא לאשה את בת פוטיפר ונולדים לו ממנה שני בנים - מנשה ואפרים. במסגרת תפקידו הרם ניגש הוא מיד ליישם את תוכניתו בדבר אגירת המזון וצובר כמויות אדירות של תבואה.

הפוסק הבלעדי

פתרונו של יוסף מתגשם במדויק. בתום שבע שנות

שביעות רצונו וטוען כנגדם בזעם 'מרגלים אתם וכוונותיכם הנסתרות מסכנות את הממלכה'.

הוא מציע מבחן לכשרותם: כיון שסיפרו אודות בנימין אחיהם הקטן שנשאר בבית, יצא נא אחד האחים להביאו מבית אביהם למען תוכח כנותם. ועד אשר יובא לכאן אחיהם הקטן ישהו יתר אחיו כבני ערובה במעצר.

בעקבות סרובם נלקחים בני יעקב לשלושה ימי מעצר. ביום השלישי מציע יוסף הצעת פשרה: שמעון בלבד יישאר במעצר עד אשר יובא בנימין לפניו. ובניתיים רשאים שאר אחיו לרכוש מזון ולשוב לביתם. אמנם, מזהירים יוסף, אל להם לשוב למצרים ללא בנימין אחיהם הקטן.

האחים הנרגשים משוחחים ביניהם ללא חשש. הם אינם יודעים כי שיחותיהם המתנהלות בינם לבין עצמם מובנות היטב למשנה למלך היודע את שפתם. יוסף שומע אותם אומרים זה לזה כי כל צרותיהם לא באו עליהם אלא בעוון מכירת אחיהם הקטן. לשמע דבריהם, מתרגש יוסף ויוצא מן החדר כדי שלא יבחינו בדמעותיו. אך מיד הוא חוזר, ובארשת מנוכרת אוסר הוא את שמעון ומשחרר את היתר.

שיבת האחים לארץ כנען

לפני צאתם חזרה לביתם שבארץ כנען, מצוה יוסף גם הפעם להטמין את כספם בתוך שקי התבואה שרכשו. והנה באחת מחניותיהם בדרך, כשפותח אחד האחים את שקו, מגלה הוא לתדהמתו כי כספו הושב לו. אחריו מגלים שאר אחיו כי גם בשקיהם הוטמן התשלום שנתנו בעבור המזון. בהגיעם הביתה מספרים הם לאביהם את כל אשר אירע עימם במצרים ובדרכם חזרה.

יעקב הכואב את אסון בנו יוסף, מסרב להניחם להוריד את בנימין עימם למצרים מחשש פן יארע גם לו אסון.

השובע והרווחה הכלכלית, באות על מצרים שנות בצורת. תושבי המדינה ועימם עמי האזור כולו, אינם ערוכים לימים כה קשים ומשוועים למזון. המוני אדם צובאים בבקשת עזרה על ארמון המלך פרעה. את כולם מפנה המלך אל יוסף, הפוסק הבלעדי בכל הקשור למחסני התבואה ומכירת מזון לכל דורש.

יוסף מתאפק ומסתיר זהותו מאחיו

גם בארץ כנען שורר רעב כבד. יעקב שולח את עשרת בניו למצרים לקנות מזון לכלכלת המשפחה. רק את בנימין, אחיו הקטן של יוסף, אין הוא שולח עימם ומשאירו בבית. בבואם לפני המשנה למלך, הוא יוסף, משתחוים האחים לפניו ארצה. יוסף, שמזהה מיד את אחיו, רואה כיצד מתגשם חלומו לנגד עיניו. ואילו בני יעקב, שזוכרים את אחיהם הצעיר ללא חתימת זקן, כלל אינם מעלים בדעתם כי האיש הנכבד והמרומם העומד לפניו הוא יוסף אחיהם האובד. יוסף מחליט לבחון אם יש חרטה בלבם על מכירת אחיהם האובד. חשוב לו לדעת עד כמה נכונים הם לפעול בנחישות על מנת לשחררו וכן את לכידותם המשפחתית.

המשנה למלך מתנכר אל בני יעקב, מדבר עימם קשות ומאשימם בריגול. הוא מטיח בהם כי בתוקף תפקידו כמשנה למלך ידוע לו היטב כי התפזרו לפני כניסתם לעיר כדי להיכנס דרך עשרה שערים שונים. הם מצטדקים בפניו ומסבירים כי התפזרו על פני העיר לחפש אחר אחיהם האבוד. וכיצד ינהגו, הוא שואל, אם יידרשו לשלם תמורתו כופר גבוה עבור שחרורו? מוכנים הם, עונים האחים, לשלם כל סכום שיידרש. מרוצה מתשובתם, שואל הוא עוד, ומה יעשו אם בעד כל הון לא יסכימו לשחררו? אזי, משיבים האחים בנחישות, מוכנים הם להרוג ולהיהרג בעבור הצלת אחיהם. יוסף מסתיר את

ולא מועילה גם נטילת האחריות של ראובן לשלום הילד.

ירידת האחים מצריימה ובנימין עימם

הימים חולפים, וכבר אזל המזון שהובא ממצרים והרעב הכבד עודנו בתוקפו. שוב מבקש יעקב מבניו כי ירדו מצריימה לשבור בר, אך הם חוזרים ומסבירים כי המשנה למלך מצרים אסר עליהם לשוב ללא בנימין. ועדיין יעקב עומד בסירובו... אלא שהרעב ההולך וגובר מעורר לבסוף את יהודה לקחת על עצמו את אחריותו האישית לשלום הילד. הוא מדגיש באוזני אביו כי באם לא ירדו מצריימה להביא מזון תאבד כל משפחתם ברעב. בלב כבד מתרצה יעקב ומציידם במתנות עבור המשנה למלך, וגם נותן בידם כסף לקניית מזון מלבד הכסף שהוחזר בטעות לשקיהם.

סעודת כבוד ומתנות לרוב

בראותו את בנימין, אחיו מאמו רחל, פוקד יוסף על מנהל משק ביתו לזמן את בני יעקב להתארח בביתו הפרטי כדי לסעוד עימו על שולחנו. מבולבלים ומפוחדים מובאים האחים לבית המשנה למלך. הם חוששים מפני המצפה להם ומנסים להסביר למנהל הבית את כל השתלשלות העניינים. הלה מרגיעם באומרו כי מכובדים הם בעיני אדונו.

בבוא המשנה למלך לביתו, משתחוים האחים בפניו, מוסרים לו את המתנות שהביאו עימם ומשיבים להתעניינותו בדבר שלום אביהם. ושוב למראה אחיו הקטן הנלווה עימהם, מתרגש יוסף עד עמקי לבבו ופונה לבכות לבדו בחדר אחר. לאחר שהוא נרגע, מוחה יוסף את דמעותיו ושב אליהם לסעוד עימם. במהלך הסעודה מתרחשים דברים מוזרים ומסתוריים. מארחם מקיש על גביע הכסף שלו ו'מנחש' את סדר הולדת האחים ומושיבם אצל השולחן על פי סדר גילם. את בנימין הוא מושיב

לצידו כשארחתו עשירה משל אחיו.

להפתעת האחים מתנהלת הסעודה באווירה נעימה ולבבית, ובסיומה, לתדהמתם, מעניק להם המשנה למלך מתנות רבות, כשמתנות בנימין עולות על מתנות כולם. אין הם יודעים כי גם הפעם ציוה יוסף להשיב להם את כספם וכי באמתחת בנימין אף הוטמן גביעו.

צרה רודפת צרה

נבוכים יוצאים האחים לדרכם חזרה לביתם, מתקשים להאמין כי שמעון ובנימין איתם, שקיהם מלאים כל טוב ובידם מתנות לרוב. אלא שלא עובר זמן רב ובטרם מספיקים הם להתרחק מהעיר, והנה מאחור נשמעים קולות הרודפים. חיש מהר מתקרב ובא אליהם מנהל משק בית יוסף. הוא עוצר אותם בתקיפות ומבקש לחפש בכליהם, בטענה כי נגנב גביע הקסמים של יוסף אדונו, והחשד נפל עליהם. האחים מתמרמרים באומרם כי כנים הם וישרי דרך, והרי ביוזמתם החזירו את הכסף שנמצא בכליהם, והכיצד יעלה על הדעת לחשוד בהם בגניבה!?

בטוחים בחפותם מתחייבים הם כי יומת מי שבכליו ימצא הגביע וכל אחיו יהיו ליוסף לעבדים. בזה אחר זה מחפש האיש בשקי כל האחים. בהגיעו לשקו של בנימין מתגלה הגביע המסתורי באמתחתו.

לנוכח הצרה האיומה שניחתה על ראשם קורעים האחים את בגדיהם, ושבורים חוזרים הם על כרחם מצריימה.

עם כניסתם לביתו של המשנה למלך נופלים הם על פניהם ארצה לרגליו. מתוך השלמה עם הגזירה שנפלה עליהם, מציע יהודה ליוסף שיהיו האחים כולם לעבדיו. יוסף אינו מסכים. 'רק הגנב הפושע יחוייב לשלם את המחיר' הוא אומר, ומוסיף 'רק בנימין ישאר במצרים וכל יתר אחיו רשאים לעזוב את המקום בשלום ולשוב לביתם'.

חסידות על הפרשה מקץ

עבודת ה' בתוך העולם – נעלה יותר ויכר יוסף את אחיו והם לא הכירוהו (מב,ח)

מסביר אדמו"ר האמצעי, בנו של בעל התניא, ממשיך דרכו וממלא מקומו :
 השבטים בחרו להיות רועי צאן, שהוא עסק קל. בשל עיסוקם נמצאים הם מחוץ לעיר, וכל טרדות העולם אינן מבלבלות אותם מביטולם ומדבקותם באלוקות. אך יוסף מדה אחרת היתה לו – אף שהיה טרוד מאד בעניני העולם הזה, שהרי היה שליט בכל ארץ מצרים, בכל זאת, לא תפסו מקום אצלו הענינים האלה לבלבלו מביטולו ומדבקותו באלוקות.
 האחים לא שיערו ולא עלה על דעתם כלל שאפשר להיות בבחינת 'מרכבה' לאלוקות גם בשעה שבחיצוניות טרודים כל כך בעניני העולם הזה. לכן טעו בו וחשבוהו לאיש מצרי.

(מעובד על פי 'תורת חיים', פרשת ויחי דף קד ע"ב)

עבודת הצדיק ועבודת הבעל תשובה כי נשני אלקים... כי הפרני אלקים (מא,נא-נב)

מפרש הרב המגיד, רבו של בעל התניא:
 "אפרים" ו"מנשה" מסמלים את עבודת הצדיק ועבודת הבעל תשובה. בשניהם מופיע טעם קריאת שמותיהם על שם מעשיהם **שבעבר**: "כי נשני... כי הפרני". וכדלהלן:
אפרים – מלשון "כי הפרני אלקים", היינו עבודת הצדיק: הצדיק "פרה ורבה", הוא מתחזק בעבודתו כתוצאה מתורתו, תפילתו וקיום המצוות שלו עד עתה.
מנשה – מלשון "כי נשני אלקים", היינו עבודת הבעל תשובה: אדם ש'שכח' את הקב"ה (נשיה לשון שכחה), וכשנותן ליבו לחזור בתשובה, הרי תוקף וחוזק עבודת ה' שלו, הוא דוקא בגלל שבעבר 'שכח' זאת.
 נמצאנו למדים: **הצדיק עובד את ה' כתוצאה מעבודת ה' שלו בעבר, ואילו הבעל תשובה עובד את ה' בשל העדר עבודת ה' בעבר.**

(מעובד על פי 'אור תורה' בראשית פר' ויחי דף כ' ע"ב)

התחדשנו!

בוטאו לבקר באתר המשודרג

www.tanyaor.com

באתר ביו-טיוב ובפייסבוק:
מגזין, שיעורים נגונים ובלוגים מצולמים
(באיכות HD), שידורים חיים בימי חמישי.
WWW.TANYAOR.COM

עודה ראשונה לנושא

סדר התנ"ך

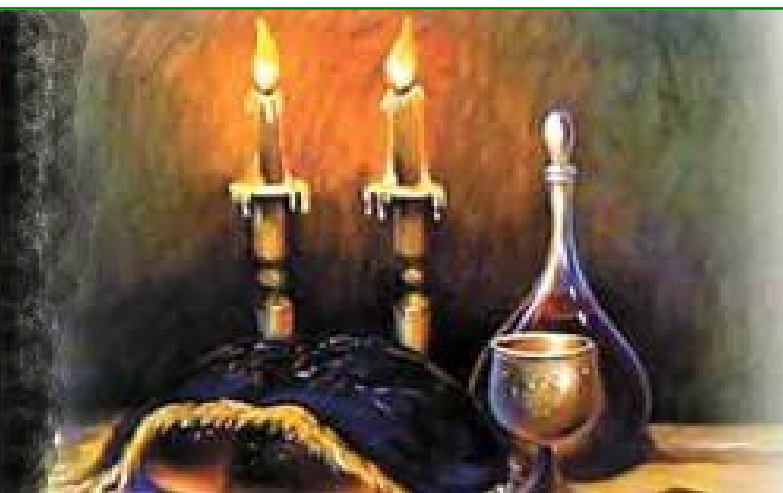
שבת שלום וחנוכה שמח!!!

ליקוט, רעיונות, כתיבה ועימוד: חי דמארי
כתיבה, עריכה, והגהה: הרב יאיר כלב
להערות, הארות, הצעות או תיקונים, אנא כתבו לנו
tanyaor4u@gmail.com

הרבי מליובאוויטש הנהיג ועודד שכל אשה ובת (מגיל רך ביותר ולפחות מגיל 3) תדלקנה נרות שבת וחג.

צאת השבת	הדלקת נרות	עיר (שעון חורף)
17:17	16:02	י-ם
17:19	16:15	ת"א
17:16	16:05	חיפה
17:21	16:20	ב"ש

נהנתם? העבירו הלאה, ליזכות עוד ועוד יהודים בהרחבת המודעות למקורותינו.

נא לשמור על קדושת הגיליון